

BROJ ZASTUPNICA daleko od zahtijevanih standarda

U Saboru samo petina žena, Hrvatska pri dnu europske ljestvice

Igor BOŠNJAK

DORH smatra da zbog odluke Ustavnog suda ne može kazniti stranke

U konačnom sastavu 8. saziva Hrvatskog sabora, nakon što se dio izabranih odlučio za druge funkcije (ministri, gradonačelnici, župani...), a dio dosadašnjih ministrica vratio u saborske klupe, od ukupno 151 zastupnika samo petinu čine žene.

Tih 30 zastupnica ipak je nešto više od 23, koliko ih je prvotno izabrano na izborima, ali daleko od prizvanih brojki, na tragu standarda većine zemalja Europske unije i modernog svijeta. Muškaraca je, dakle, 121, što čini premoćnu većinu. Najviše zastupnica ima SDP - osam, a potom HDZ - sedam, što je i logično, s obzirom na ukupan broj zastupnika koji te dvije stranke imaju u Saboru. Slijede ih HNS sa šest, Most s tri, dvije neovisne zastupnice te po jedna zastupnica HSU-a, Hridi, Laburista i stranke Milana Bandića. Samo jedna zastupnica, HNS-ova Anka Mrak Taritaš, u Sabor je izabrana zahvaljujući preferencijalnim glasovima birača.

Snažan udarac

Ravnateljica Vladina Ureda za ravnopravnost spolova Helena Štimac Radin ističe kako su prije izbora upozoravali na to da bi se moglo dogoditi da bude izbran manji broj žena, nakon što je Ustavni sud proglasio neustavnom odredbu iz novog Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor prema kojoj liste na kojima nema najmanje 40 posto žena neće biti pravovaljane.

Helena Štimac Radin

- Da je ta odredba ostala na snazi, smatram da bi bilo više zastupnica. Mi smo reagirali na tu odluku Ustavnog suda i ocijenili ju snažnim udarcem nastojanjima da se postigne veća participacija žena u tijelima političkog odlučivanja, prije svega u parlamentu. Primjerice, Slovenija ima sličan model i tamo liste ne mogu krenuti u izbornu utakmicu ako nemaju određeni postotak žena. Slovenija je time uspjela znatno podići njihov udjel u parlamentu na posljednjim izborima, za 38 posto. Znamo da je Zakon o ravnopravnosti spolova uveo tu obvezu, tzv. rodne kvote, i predviđa financijske kazne, no očito da se političke stranke, s obzirom na to da veći broj njih nije zadovoljio tu odredbu, nisu ni bojale da će biti izložene bilo kojoj vrsti sankcija.

ŽENE PRI DNU LISTA

- Činjenica je da smo na ovim izborima, kada ih kompariramo s izborima 2000. godine i svim ostalima, imali najveći broj kandidatkinja u ukupnom broju svih kandidata - oko 41 posto. Međutim, žene su bilo različito raspoređene i na stranačkim listama, uglavnom pri dnu, što im nije davalo realne šanse da budu izabrane. Pozitivno je što ih je ipak bilo više, ali je vrlo poražavajuće što nakon 16 godina imamo najmanji udjel žena u parlamentu. Mi smo time pri samom dnu zemalja EU. Europska komisija svake godine objavljuje izvješće o napretku u području ravnopravnosti spolova i sada je u pripremi novo, koje smo dobili na davanje mišljenja. U njemu su iza Hrvatske po zastupljenosti žena u parlamentu samo Cipar, Mađarska, Malta i Portugal. Dakle, pri samom smo dnu - kaže Helena Štimac Radin.

Pretpostavljam da su naše najveće političke stranke znale i prije izbora da sankcija neće biti, s obzirom na to da se taj članak Zakona tumači vrlo fleksibilno. DIP je, kao što smo vidjeli, izdao priopćenje u kojemu je naveo da stranke podliježu prekršajnoj odgovornosti i da trebaju platiti kaznu od 50 tisuća kuna, no DORH se poziva na odluku Ustavnog suda i na tumačenje da bi tek nakon trećih redovitih izbora te financijske kazne stupile na snagu - ističe Štimac Radin.

Nema kazni

Podsjetimo, iz DORH-a su prošlog tjedna ustvrdili da zbog te odluke Ustavnog suda zasad ne mogu nikoga kazniti, ni pokrenuti postupak protiv predlagačelja lista zbog nedovoljnog broja žena na listama. Odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova početi će vrijediti tek 2019. godine, na trećim redovnim izborima od stupanja Zakona na snagu (srpanj 2008.). Stoga se, prema DORH-a, njegove prekršajne odredbe, koje predviđaju novčanu kaznu i do 50 tisuća kuna, nisu odnosile na ove izbore.

Na pitanje zašto stranke same, neovisno o sili zakona, ne uvođe više žena na liste, Helena Štimac Radin kaže da oko toga

ima puno mitova koji se stalno ponavljaju. Dodaje da iz najvećeg broja stranaka možemo čuti objašnjenja kako žene nisu zainteresirane za to, ili da ih nema dovoljno u članstvu, ili da nisu aktivne.

- S obzirom na to da se time bavim 30-ak godina, znam da to nije točno. Radi se o borbi za raspodjelu moći unutar svake političke stranke, gdje muškarci uglavnom pobjeđuju. Mislim da u pitanju rodne senzibiliziranostranke još nisu dovoljno demokratske i da će se unutar njih samih morati pokrenuti procesi demokratizacije, što će onda omogućiti i da dođe do potrebne rodne ravnoteže - zaključuje Helena Štimac Radin. ■

GORDANA SOBOL

SDP

Nema volje da se problem riješi

I Gordana Sobol (SDP), dugogodišnja predsjednica saborskog Odbora za ravnopravnost spolova, podsjeća da je broj od 23 izravno izabrane zastupnice najmanji od 2000. godine do danas te upozorava kako se radi o "definitivnoj stagnaciji", pa i trendu nazadovanja žena na mjestima političkog odlučivanja. Naime, 2000. godine u Sabor su izravno izabrane 34 zastupnice, četiri godine poslije njih 26, a 2007. godine 32. "Žene su postale loptice za 'šutiranje' između Sabora, Ustavnog suda i DORH-a, jer nema volje da se problem riješi", ocijenila je Sobol. Pred nama je, kaže, voditi bitku unutar stranaka da se zakonima, prije svih izbornim, pitanje zastupljenosti žena riješi na način primjeren 21. stoljeću.

